

2. ura: PESNIŠKA SREDSTVA – PONOVIŠTEV

Skozi celotno obdobje šolanja si pri slovenščini spoznaval umetnostna besedila in njihove značilnosti. Ker se bliža ocenjevanje v zvezi z umetnostnim besedilom, bomo v današnji uri obnovili znanje o pesmi in njenih elementih.

Spodnje besedilo v okvirčku prepisi v zvezek.

*NEOBVEZNO – Če bi rad izvedel o določeni temi še kaj več, pobrskaj po spletu ali pa vzemi v roke priročnik *Dober dan, književnost* avtorice Mojce Honzak.

Zapis v zvezek:

POEZIJA ali PESNIŠTVO

*imenujemo jo tudi VEZANA BESEDA

Vrste pesmi:

- a) **EPSKE ali pripovedne** → pripovedujejo o zunanjem svetu (dogajanje, zgodbe)
- b) **LIRSKE ali izpovedne** → izpovedujejo človekov notranji svet, čustva

GLASOVNE FIGURE

so ponavljanje posameznih podobnih ali enakih glasov ali glasovnih skupin

Med glasovne figure spada tudi RIMA ali POLNI STIK. To je zvočno ujemanje glasov od zadnjega naglašene zloga naprej. V pesmi rimo označimo z malimi črkami (a, b, c, d, e ...), in sicer vse verze, ki se v pesmi rimajo, označimo z isto črko.

Poznamo več vrst rim:

ZAPOREDNA – rimata se zaporedna verza pesmi

Npr.

Temn oblak izza gore	a
privlekel se je nad polje,	a
nad poljem v sredi je obstal,	b
nebo je čez in čez obdal.	b

PRESTOPNA – rimajo se 1. in 3. ter 2. in 4. verz pesmi

Npr.

Kdo rojen prihodnjih	a
Bo meni verjel	b
De v letih nerodnih	a

Okrogle sem pel.	b
-------------------------	----------

OKLEPAJOČA – rimata se 1. in 4. ter 2. in 3. verz pesmi
Npr.

Poet tvoj nov Slovincem venec vije,	a
Ran mojih bo spomin in tvoje hvale,	b
Iz srca svoje so kali pognale	b
Mokrocveteče rož'ce poezije.	a

PODOBNOGLASJE ali **ONOMATOPOIJA** je posnemanje naravnih glasov ali drugih zvokov, da bi dosegli čim bolj živo slušno predstavo.

npr. Bim-bim, bim-bim!
Jaz dan zvonim,
Na okna vsa trkam,
Zaspance budim,
budim, bim-bim!

BESEDNI SLOG

V pesmih so besede pogosto izbrane tako, da pride do izraza nek drug, spremenjen pomen povedanega. Temu rečemo TROPI – spremembe besednega pomena.

PRIMERA ALI KOMPARACIJA – o njej govorimo takrat, ko sta primerjani dve stvari zaradi neke podobnosti, ki zares obstaja ali pa si jo pesnik tako predstavlja. Med obema elementoma nastopa veznik KOT, KAKOR (starinsko tudi KO).

Npr. **Kot** **slika** je lepo bilo to **dekle**

Ko narbol iz **zvezd** je danica svetla,
Narlepši od deklic je **Urška** bila.

METAFORA ali **PRENOS** pomena – pomeni rabo besede v prenesenem pomenu. To figuro pesnik uporabi, da bi naredil izražanje zanimivo, lepo, opazno ...

Npr. Rozamunda, roža deklic → deklico prikaže kot rožo

OKRASNI PRIDEVEK – je pridevek, ki samostalniku, ob katerem stoji, spremeni prvoten pomen, ga predrugači, doda nov pomen (npr. to dekle je **sladkih** ust); določeni okrasni pridevki se vedno

pojavnajo ob določenem samostalniku. Temu pravimo STALNI OKRASNI PRIDEVEK (npr. rdeča kri, zlato sonce ...).

POOSEBITEV ali PERSONIFIKACIJA – je figura, ko živalim in neživim stvarim damo človeške lastnosti.

Npr. sonce me je pobožalo s svojimi žarki

Domovina je naša zaživela, zakipela, v nebo je hotela ...